

Kore Gazileri Üzerine Nitel Bir Çalışma: Merzifonlu Kore Gazileri

DOI: 10.26466/opus.642103

*

Nazan Kahraman*

* Dr. Öğretim Üyesi, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Amasya/Türkiye
E-Posta: nazkahraman@gmail.com ORCID: [0000-0003-1001-2243](https://orcid.org/0000-0003-1001-2243)

Öz

Kore Savaşı hem II. Dünya Savaşı sonrası yaşanan ilk sıcak çatışma olması ve hem de, Türkiye'nin sınırları dışında gerçekleşen bir savaşa katılması nedeniyle de oldukça önemlidir. Birleşmiş Milletlerin çağrısına uyan ilk ülkelerden birisi olan Türkiye, savaş süresince ve hatta savaştan sonra bölgede oluşturulan Barış Gücü için asker göndermeye devam etmiştir. Türkiye'nin hemen her yerinden daha önce adını bile duymadıkları bir bölgede sürmekte olan savaşa giden Türk askerinin Kore'de gösterdiği başarılar, savaşın seyrini değiştirmiştir. Savaşta şehit olan ve kaybolan askerlerin dışında Türkiye'ye dönenlere, "gazi" unvanı verilerek ekonomik ve sosyal haklardan faydalanmaları sağlanmıştır. Bu çalışma Kore gazilerinin savaşa ilişkin deneyim ve algılarını öğrenmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş ve geliştirilen görüşme formu aracılığıyla Amasya ili Merzifon ilçesinde yaşayan Kore gazileriyle derinlemesine görüşme yapılmıştır. Araştırmanın en önemli sonucu, dönemin basınında sıkça dile getirilen, konu hakkında yazılan araştırmalarda da belirtilen "gönüllülük" konusunun görüşülen gazilerden birisi hariç diğerleri için söz konusu olmamasıdır. Bir başka sonuç ise, kamuoyunda oluşan "dünya barışını kurtarma" amacının görüşülen gaziler tarafından paylaşılmamasıdır. Ayrıca gaziler, savaşın taraflarını bilmediklerinden dönemin kitle iletişim araçları olan gazete ve radyoda belirtildiğinin aksine, savaşı komünizm-demokrasi ekseninde değerlendirmemektedir. Araştırmanın bir diğer önemli sonucu, görüşülen gazilerden hiç birinin savaş hakkında bilgisi olmamasıdır.

Anahtar Kelimeler: Kore savaşı, Kore gazileri, gönüllü, Merzifon

A Qualitative Study on Korean War Ghazis: Korean Ghazis War from Merzifon

*

Abstract

Korean War is so important that it is the first hot battle after World War II. and Turkey participated in a war beyond her borders. Turkey is one of the first countries, which respond UN call, and she continued to send troops for the Peace Force in the region during and after the war. The succeeded of the soldiers, who went to fight in a battle, which was placed in a country they had known before, Besides the losts and martyrs of the War, the ones who returned took title of Ghazi and benefited from social and economic rights. This study was conducted to learn experience and perceptions of Korean Ghazis. Qualitative analysis was made in the survey and deep interviews were conducted with Korean Ghazis, who reside in Merzifon Amasya, by means of developed forms. The most important result of the research is that the "volunteerism" issue, which was often expressed in the press, was never the case for none of the interviewed ghazis except one of them. Another result is that the ghazis interviewed did not share the objective of "rescuing the peace in the world" Besides that the ghazis did not elaborate the war as between communism and democracy since they did not know about the parties. Another important result of the research is that the interviewed ghazis had no knowledge about the war.

Keywords: Korean war, Korean ghazis, volunteer, Merzifon

Giriş

İkinci Dünya Savaşından sonra yaşanan ilk sıcak çatışma olan Kore Savaşı, 25 Haziran 1950’de başlamıştır (Oran, 2001, s.547). Savaş sonrası Avrupa’da görülen belirsizlikle birlikte dünya, bir tarafında Amerika (ABD), diğer tarafında Sovyetler Birliği (SSCB) bulunduğu iki kutuplu bir yapıya bürünürken aynı zamanda bu iki gücün liderliğinde “soğuk savaş” adıyla yeni bir çatışma ortamına girmiştir (Erhan, 1996, s.260-261). İkinci Dünya Savaşı sonrası, ABD ve SSCB arasında varılan anlaşma gereği, resmen ikiye bölünen Kore Yarımadası’nın kuzeyinde SSCB denetiminde Kore Demokratik Cumhuriyeti ve güneyinde de Kore Cumhuriyeti adıyla iki farklı devlet kurulmuştur (Sander, 1994, s.189). Dolayısıyla bölgeye doğrudan müdahil olan Amerika ve SSCB, üç yıl sürecek bu savaşın da doğrudan tarafı olmuşlardır. Savaşın başlamasıyla birlikte Güney Kore’nin yanında yer alan Amerika’nın girişimleriyle toplanan Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi, yine Amerika’nın isteğiyle tüm üye devletlere Kuzey Kore’nin saldırısına uğrayan Güney Kore için acil yardım çağrısında bulunmuştur (Aydın Tarihi, 1950, s.112-115).

BM’nin çağrısına olumlu cevap vererek savaşa asker gönderen ilk ülke Türkiye olmuştur (Erkin, 1993, s.154). Kararını 25 Temmuz 1950’de açıklayan Türkiye’nin ne bölgedeki savaş ile ne de yardım eli uzatılan Güney Kore, Kore Yarımadası ve hatta Uzakdoğu ile doğrudan bir ilgisi/ilişkisi yoktur (Sadak, 1950, s.1). Türkiye, ilki 25 Eylül 1950’de, 5100 kişi olmak üzere 1953’te ateşkes ilan edilene kadar Kore’ye toplam 24.822 asker göndermiştir ve Türkiye’nin bu savaşta zayıyatı; 721 şehit, 175 kayıp, 2147 yaralı olmak üzere toplam 3043 kişi olarak gerçekleşmiştir (Erkilet, 1975, s.417-444). Savaş sona erdikten sonra da bölgede barışı devam ettirmek amacıyla Türkiye, 1971 yılına kadar asker göndermeye devam etmiştir (Gaziler, 2014, s.8). Savaşın bitiminde sonra gönderilen 6 Tugay ile birlikte Türkiye’nin Kore Savaşına gönderdiği asker sayısı toplam 50 binden fazladır (Gaziler, 2013, s.3-5).

Kore Savaşı, Türkiye’nin sınırları dışında bir bölgeye ilk defa asker göndermesi nedeniyle oldukça önemlidir. Ayrıca Türkiye, Kore Savaşı devam ederken NATO’ya girmiş ve iki kutuplu dünyada dış politik tercihinin Amerika yanında ve SSCB karşısında olduğunu ilan etmiştir. Asker gönderme kararı ve kararın alınması sürecinde hükümetin tek başına hareket etmesi ise, Kore Savaşının bir iç politika konusu olarak tartışılmasına neden olmuştur.

Hükümetin asker gönderme kararı ile birlikte kamuoyunun gündemine gelen Kore meselesi, Türk askerinin fiili olarak savaşa dahil olmasıyla birlikte daha yaygın toplum kesimleri tarafından ve daha yakından takip edilen bir olaya dönüşmüştür. Hükümetin kararını mitingler ve yardım kampanyalarıyla özellikle büyük şehirlerde destekleyen üniversite öğrencileri ve siyasi parti temsilcilerine, Kore birliğinin oluşturulmasından itibaren tüm toplum kesimleri de katılmıştır. Kore savaşını kendi vatan savunması gibi görerek verdiği mücadele ile savaşta gösterdiği başarı ve bununla birlikte şehid olanların varlığı Kore'yi uzun süre kamuoyunun gündeminde tutmuştur.

Bu çalışma, dünya barışını korumak adına, hiç bilmedikleri bir coğrafyada adeta vatan savunması yapar gibi çarpışan ve gazilerin, Kore savaşı ve bu süreçte yaşananlara ilişkin deneyimlerini öğrenmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, Amasyanın Merzifon ilçesinde yaşayan yedi Kore gazisiyle derinlemesine görüşme yapılmış ve savaştan önce, savaş esnasında ve savaştan sonrasına ilişkin bilgi ve deneyimleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Türkiye'nin Savaşa Katılma Kararı ve Kararın Yansımaları

Uzakdoğu'da başlayan bu savaş, çok kısa bir süre içinde, "komünist Kuzey Kore'nin dünya barışına saldırısı" şeklinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin gündemine gelmiş ve hükümetin BM yanında alacağı barış yanlısı tavır, Meclis kararı olarak benimsenmiştir (TBMMTD, 30.06.1950, s.310-312). Kamuoyunda Kuzey Kore'nin Sovyetler Birliği tarafından desteklenmesi nedeniyle Türkiye için "komünizm tehdidi" olarak algılanan savaş için, BM ile işbirliği yapan hükümetin kararı oldukça olumlu karşılanmıştır (Cumhuriyet, 21 Temmuz 1950, s.1-3). Diğer taraftan sembolik bir yardımın, Türkiye'nin Amerika ile yakınlaşmasını sağlayacağı, Amerikan yardımlarını artıracığı ve Türkiye'nin uzun dönemli çıkarlarına hizmet edeceği savunulmuştur (Fenik, 1950, s.1; Akşam, 25 Temmuz 1950, s.1).

Fakat çok geçmeden hükümet, bir adım daha ileri giderek ve "üzerine düşeni, zamanında yaptığını belirterek" çok tartışılacak bir karar almış ve Türkiye'nin askeri bir birlik ile fiili olarak savaşa katılacağını BM'ye bildirmiştir (TBMMTD, 01.11.1950, s.10). Hükümet, bunun bir savaş kararı olmadığını, uluslararası yükümlülükleri yerine getirmek için verildiğini söylese de Meclis tatildeyken alınan bu karar (Aydemir, 1993, s.292), anayasa ihlali olarak değerlendirilmiş ve muhalefetten yoğun eleştiri almıştır (Erim, 1950, s.1-4).

Aslında muhalefetin karara değil, kendilerine danışılmadan alınmış olmasına yani kararın içeriğine değil alınma şekline karşı çıktığı, süreç içinde ortaya çıkmıştır (Adıvar, 1950, s.1). Ayrıca savaşın hür dünya ile komünizm arasında cereyan ettiği düşüncesi (Faik, 2001, s.133) ve Kore kararına ilişkin herhangi bir eleştirinin, Sovyet ve komünizm yanlısı olarak değerlendirilmesi nedeniyle muhalefetin itirazı fazla uzun sürmemiştir (Karacan, 1950, s.1).

Kore meselesinin ilişkilendirildiği bir diğer husus, Türkiye'nin NATO üyeliğidir. Çünkü hükümet asker gönderme kararının hemen ardından (1 Ağustos 1950) NATO'ya girmek için başvuruda bulunmuştur. Bunu destekleyecek şekilde gazeteci Ahmet Emin Yalman, başbakanın kendisini çağırarak, NATO'ya girebilmek için Kore Savaşına asker gönderme kararı aldığını ve basın bu kararı desteklemesini istediğini belirtmiştir (Yalman, 1997, s.1536). Ayrıca Türkiye'nin NATO'ya kabul edilmesi münasebetiyle 18 Şubat 1952 tarihinde TBMM'de bir konuşma yapan Başbakan Menderes, Kore ve NATO ilişkisini çok net ifade etmiştir:

- *“Kore Harbi Türkiye’yi Atlantik Misakına götüren hâdiseler zincirinin en ehemmiyetli bir halkasını teşkil etmiştir... Bu itibarla Kore’de vatan müdafası uğrunda canlarını vererek Türkiye’nin emniyeti, dâvasına eşsiz bir hizmette bulunmuş olan aziz şehitlerimizin ruhlarını burada tazimle anarken bütün Kore kahramanlarımıza ve Türk Ordusuna minnet ve şükran borçlarımızı da ifa ediyoruz.” (TBMMTD, 18.02.1952, s. 322).*

Öte yandan Türkiye Cumhuriyeti tarihinde Misak-ı Milli sınırları dışında bir bölgeye ilk defa asker gönderme kararını veren iktidar olarak Demokrat Parti'nin, bu kararı verirken yirmi yedi yıllık Tek Parti iktidarını devirmesine neden olan halk desteğini hesaba katmış olması muhtemeldir. Mim Kemal Öke (1990, s. 66), Türkiye kamuoyunun ABD’de de bile görülmemiş bir ilgiyle hükümete destek verdiğini belirtir. Hükümete yakın grupların öncülüğünde başlayan destek gösterilerine Mecliste grubu bulunan partilerin örgütleri de katılmış ve İstanbul başta olmak üzere birçok yerde komünizmi tel’in mitingleri düzenlenmiştir (Milliyet, 1950, s.1-5). Ayrıca babası Demokrat Parti milletvekili olan bir gencin “gönüllü” kampanyası başlatılmak üzere, “Tecavüze Uğrayan Hür Milletlere Türkiye’den Yardım” adıyla kurduğu derneğe daha kurulur kurulmaz onlarca başvuru olmuştur. Fakat amacı, bir Kore lejyonu kurarak “zulme ve komünizme karşı savaşmak” olan kampan-

yaya destek veren ve gönüllü olanların bunun karşılığında ücret talep etmeleri (Cumhuriyet, 1950, s.1-3) de halkın “gönüllülük” konusunda kampanyayı düzenleyenlerle farklı düşüncelere sahip olduğunu akla getirmektedir.

Türkiye kamuoyunda Kore savaşına asker gönderme kararına tek karşı çıkış, Kore’de yaşanmakta olan savaşın barışçıl yollarla çözülmesi önerisi ile 28 Temmuz 1950’de bir bildiri yayınlayan (Atılğan, 2007, s.530-531) ve hatta bu bildiriye Ankara Radyosunda okuyan Türk Barışseverler Cemiyeti’nden gelir (Sargın, 2005, s.55). Cemiyet, hükümetin başlangıçta benimsediği savaşa fiili olarak katılmama kararının ABD baskısıyla değiştirildiğini iddia ederek, Türkiye’nin kararına karşı çıkmıştır (Pulur, 1990, s.3). Bu karşı çıkış nedeniyle Cemiyet üyeleri, polis kovuşturmasına uğrayacak ve komünizm propagandası yaptıkları gerekçesiyle yargılanmışlardır (Milliyet, 1950, s.1). En bariz ifadesini Tahsin Yazıcı’nın Kore’ye giden Türk askeri için yazdığı Kore Marşında bulan bu düşünce aynı zamanda hükümetin kararına olası bir karşı çıkışı, komünizm yanlısı olmakla eşdeğer tutmuştur. Kore marşı şöyledir:

- *“Milletle, devletle birdir oyumuz/Cihanla savaştı şanlı soyumuz./ Güneye, kuzeye, doğu, batıya/ Kore’ye uzandı sınır boyumuz. Yaşasın Vatan, yaşasın Millet/ Savaşmak Türklüğün canına minnet./ Eskiden türkümüz Alo Yemen’di/ Bugün de Kore’ye attık kemendi/ Türklüğün verdiği şanlı kararı/ Moskoftan gayri cihan beğendi./ Yaşasın Vatan, yaşasın Millet/ Savaşmak Türklüğün canına minnet/ Hürriyet uğruna barış yolunda/ Yardımı reddetmek Türklüğe zillet...”* (Yazıcı, 1963, s. 67).

Kamuoyunun yoğun ilgisi ve basının da desteği ile dünya barışını korumak adına Kore’ye giden Türk askeri, savaşı adeta yurt savunması gibi görmüş ve savaşın seyrini değiştirmiştir. Cephedeki görevlerini tamamladıktan sonra geri dönebilen ve gazilik unvanı alanlar için ise Kore, oldukça önemli bir deneyim olarak kalmıştır.

“Gazi” ve “şehit” kavramları üzerine

Toplumsal hayatımızda oldukça önemli bir kavram olan “gazi” kavramının kökeninde, İslamiyet öncesi Orta Asya Türklerinin toplumsal hayatında önemli yeri olan “alp” ve Müslüman toplumları için oldukça önemli olan “cihad” kavrayışları vardır. Bir başka ifadeyle araştırmamıza konu olan hedef kitlenin de içinde bulunduğu ve toplumumuzda sayıları her geçen gün artan

gaziler ve bununla ilgili olarak “gazilik” kavramı, biri “Türklük”, diğeri “Müslümanlık” üzerinden iki kaynaktan beslenmektedir.

Orta Asya Türklerinde göçebe devrinin ideal insanı olan dışa dönük, göçebe ve avcı insan tipini ifade eden ve Oğuz Kaan gibi Türk hükümdarlarında temsilini bulan “Alp tipi”dir (Kaplan, 1952, s. 400). Kahramanlık, cesaret ve dünyaya egemen olma isteği gibi özellikler taşıyan “alp tipi”, Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluşunda halkın en rağbet gösterdiği kesimdir (Mardin, 2007, s.89). Öte yandan kelime anlamı, “hücum etmek, savaşmak, yağmalamak; din uğrunda cihad etmek” manasına gelen “gaza” (Kafadar, 1996, s.443), İslam toplumlarının en yüksek değerleri arasındadır (Mardin, 2007, s.88). Kur’an-ı Kerim’de çok defa geçen “cihad”, İslam uğruna kâfirlere karşı açılan kutsal savaş anlamına gelmektedir. İman etmenin gerektirdiği dini bir yükümlülük olan “cihad”, her Müslümana verilmiş bir görevdir (Rodinson, 2003, s.157-158). Gazi ise, gaza (gazve) eylemini gerçekleştiren kişidir ve Osmanlı İmparatorluğunda, savaşta başarı kazanan kumandanlara hatta hükümdarlara “gazi”lik, unvanı olarak verilmiştir (Kafadar, 1996, s.448). Anadolu’nun Türkleşmesi ve Osmanlı devletinin kurulması sürecinde katkıları oldukça fazla olan bu kişiler, ilk padişahlar Osman Bey ve Orhan Bey tarafından fethedilen toprakları, dirlik olarak vermek şeklinde ödüllendirilmişlerdir (Kafadar, 1996, s. 440). Kapitalizmin gelişemediği Osmanlı ekonomik hayatı içinde toprağa bağlı olarak hareket kabiliyeti son derece sınırlı olan Türk ve Müslüman tebaanın imparatorluğun sınırlarını genişletecek bir fetih hareketine katılmasının sağlayan bu maddi karşılık, toplumsal hayatta varlık gösterme ve güç elde etme şeklinde tezahür etmiştir (Mardin, 2007, s.87). Günümüzde de devletin gazilerin sosyal ve ekonomik olarak yaşam standartlarının yükseltilmesine katkı sağlama çabası olarak devam eden bu durumun yanı sıra, “gaza” ve “gazilik”in Osmanlı İmparatorluğundan günümüze kültürünün özü, vatanseverliğin temeli, birlik beraberliği sağlayıcı gücü olduğunu (Mardin, 2006: 354-400) ve manevi yönünün, maddi yönü ile kıyaslanamayacak derecede olduğunu belirtmek gerekir.

Gaziliğin yanındaki ve onun kadar (hatta ondan daha) önemli olan kavram, ebedi hayata dair olan “şehitlik”tir. Çünkü bir Müslüman Allah yolunda girdiği savaştan çıkmazsa yani savaşta ölürse o zaman da “şehit” olur. Arapçada “bir olaya şahit olmak, bildiğini söyleyip tanıklık etmek, bir yerde bir işlevi olan “hazır bulunmak” gibi anlamlara gelen şehâdet mastarından türeyen şehîd, İslam dininde Allah yolunda öldürülen Müslümanı ifade eder

(Kafadar, 1996, s.280). Şehit, canını Allah yolunda feda ederek cenneti hak eden ve ölümsüzlüğe erişen kişidir. İslamiyet'teki en önemli kabullerden birisi, her canlının doğduğu andan itibaren kaderinin ölüm olduğu yani her canlının mutlaka ölümü tadacağıdır. Diğer taraftan ebedi ve gerçek hayat, kişinin bu dünyada yaşadığı değil, bu dünyada yaptıklarıyla hak edeceği ahirettir. Dolayısıyla bir Müslüman için kısa olan bu dünya için değil, tek gerçek olan "öteki dünya" için çalışmak esastır ve şehitlik, Müslümanlar için ebedi hayatı hak etmenin yollarından birisidir. Kuran-ı Kerim'de şehitlerin ölümsüzlüğüne ilişkin ifadelerden birisi, "Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler; Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadır" (Âl-i İmrân 3/169). Kuran'ın değişik ayetlerinde şehitlerin günahları affedilerek cennete gideceği ve en yüksek mertebe olan peygamberlerle birlikte olacakları belirtilerek şehitlik özendirilmektedir (Can, 2015, s.1040).

Şehitliğin özendirildiği bir diğer konu ise, şehitlerin sadece kendilerinin ölümsüz hayatı hak ettikleri değil, akrabalarına şefaatl edebileceği inancıdır. Yani Allah yolunda savaşırken ölen ve şehit olan bir Müslüman, akrabalarının günahlarının bağışlanması için Allah'tan yardım isteyebilecek ve onların cennete kabulüne yardım edebilecektir. (Kurt, 2012, s.209). Şefaet, ahirette peygamberlerin ve kendilerine izin verilen kimselerin müminlerin bağışlanması için Allah katında niyazda bulunmalarıdır (Kafadar, 1996, s.411). Bu inancın kaynağı olarak, Hz. Muhammed, İslam'ın yayılmaya başladığı dönemlerde savaşlarda hayatını kaybeden Müslümanlara başsağlığı dilediğinde, bütün şehitlerin cennete gideceklerini ve yakınlarına da şefaet edeceklerini belirtmesi gösterilmektedir (Altun, 2010, s.239).

Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve gelişme dönemlerinde oldukça önemli "gaza" ve "gazilik" idealleri, Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluşu ile birlikte devam etmiştir. Vatan savunması üzerinden Mustafa Kemal Atatürk'e Sakarya Zaferinin hemen ardından (19 Eylül 1921) TBMM tarafından verilen "gazilik" unvanı, yine aynı nedenle Millî Mücadeleye katılan ve maddalya alanlara da verilmiştir. Türkiye'nin dünya sistemi içinde yerini almaya başlaması, Birleşmiş Milletler ve NATO gibi ulus-üstü güvenlik teşkilatları içinde yer alması, taraf olduğu savaşlar doğrudan vatan savunması içermese bile, savaşa katılanlar gazi olarak adlandırılmıştır. Bu anlamda ilk deneyim Kore Savaşı'dır. Bir başka ifadeyle, Türkiye'nin kendi sınırları dışında bir

bölgede savaşa katılan askerlere gazilik unvanının verildiği ilk savaş Kore Savaşı'dır. Çalışmanın amacı, gazilerin bu durumu nasıl gördüğünü anlamaya çalışmaktır.

Amaç ve Yöntem

Araştırmanın Amacı

Kore gazilerini konu edinen bu çalışmanın amacı, Kore savaşına katılarak gazilik ünvanı alan kişilerin savaşa ilişkin bilgi ve algı düzeylerini ortaya çıkarmaktır. Alt amaçlar ise: Kore Savaşının başladığı ve Türkiye'nin katılma kararı aldığı süreçteki bilgi düzeylerinin ne olduğu; savaşı nasıl öğrendikleri; savaşa nasıl katıldıkları ve daha önemlisi bu kararı nasıl verdikleri; gönüllü olup olmadıkları, oldularsa neden gönüllü oldukları; cepheye hazırlık süreçlerini nasıl yaşadıkları ve nasıl anlamlandırdıkları; cephedeki deneyimleri; savaşın toplumsal ve ekonomik hayatlarını nasıl etkilediği; bugün geriye baktıklarında tüm bunları nasıl okuduklarıdır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma yaşayan Kore Gazilerinin, ülke sınırları dışında bir savaşa ilişkin deneyimleri, algıları ve savaşa yükledikleri anlamları ortaya çıkarmaya yönelik nitel bir çalışmadır. Çünkü nitel araştırmada, görüşme, gözlem ve basılı kaynakların analizi gibi nitel veri toplama teknikleri kullanılarak, algılar ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konması sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.45). Araştırmanın deseninde, nitel araştırma desenlerinden olgubilim yaklaşımı benimsenmiştir. Olgubilim yaklaşımı, farkında olduğumuz ancak derinlemesine bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmamızı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.78).

Araştırmada görüşme yöntemi benimsenmiş ve araştırmaya dahil edilen kişilerle yüz yüze ve derinlemesine görüşme yapılmıştır. Sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniği olarak görüşme (Karasar, 2016, s.210), sadece konuşma ve dinleme gibi iletişim becerileri ile sınırlı olmadığından ve duyarlılık, disiplin, öngörü gibi bir takım yetkinlikler gerektirdiğinden kolay bir yöntem değildir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.147). Çünkü görüşme, kişilerin, tutum, niyet, algı ve yorumlarını, yani gözlenemeyeni anlamaya çalışmadır

(Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.148). Nitel araştırmalarda veri toplama tekniği olarak görüşme bir taraftan, görüşme yapılan kişilere kendilerini ifade etme fırsatı verirken, diğer taraftan araştırmacıya da görüşme yapılan kişilerin bakış açılarını, duygu, düşünce ve tecrübelerini ve anlam dünyalarına ilişkin kategoriler ve mantıksal çerçeveyi görüşülenin ifadeleriyle derinlemesine anlama fırsatı sunar (McCracken, 1988, s.9-10).

Görüşülen gazilerin, Kore Savaşı'na ilişkin tüm bilgi düzeyleri, deneyimleri ve algılamalarını ortaya çıkarmak için, görüşme formu kullanılmıştır. Bunun nedeni, görüşülecek kişilerin yaşlarının oldukça ilerlemiş olması, bireysel farklılıkları, görüşmenin yapılacağı ortam, araştırmaya konu olan olayın üzerinden yarım yüzyıldan fazla zaman geçmiş olması gibi unsurlardır. Yine bu nedenlerden dolayı, görüşme sorularının basit, anlaşılır ve açık uçlu olmasına özen gösterilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Kore Savaşı hakkında savaşa katılan kişiler ya da araştırmacılar tarafından yazılmış kitaplar, makaleler, savaş süresince yayımlanan gazeteler aracılığıyla konu hakkında bilgi edinilmiş ve araştırmanın kuramsal çerçevesi çizilmiştir. Özellikle süreli yayınlar olarak gazeteler, konunun kamuoyu gündemine nasıl getirildiği, hangi bağlamda tartışıldığının ortaya çıkarılması açısından oldukça faydalı olmuştur. Çünkü veri kaynakları içinde sayılan ve yazılı kaynaklardan olan gazeteler, toplumsal olayların izlenmesinde araştırmacı için oldukça önemlidir (Aziz, 2015, s. 63). Literatür taraması sonucunda Kore gazilerinin Kore savaşı hakkındaki düşünceleri, savaşa katılım süreçleri, savaşa ilişkin deneyimleri, savaşın yaşamlarına etkisi hakkında detaylı bilgi alabilmek için görüşme formu oluşturulmuştur.

Görüşme formu iki kısımdan oluşmaktadır. Formun ilk kısmında, araştırmaya katılan Kore gazilerinin doğum tarihi, meslek, medeni durum gibi demografik özellikleri sorulmuş; ikinci kısımda ise, Kore savaşına ilişkin bilgi, deneyim ve algılarını ölçmeye yönelik açık uçlu sorular sorulmuştur. Açık uçlu sorular altı bölüm halinde hazırlanmıştır. İlk bölümde gazilerin savaşa katılmadan önceki yaşamları ve savaşı nasıl duyduklarına ilişkin altı soru; ikinci bölümde, gazilerin savaş öncesi bilgi, düşünce ve algılarını ölçmek için ayrıntı ve açıklamaya yönelik alternatif sorularla yedi soru sorulmuştur. Üçüncü bölümde gazilerin önce birliklerinden hareketleri ve ardından da

Kore'ye yaptıkları uzun gemi yolculuğuna ilişkin deneyimlerini sorgulamak amacıyla beş soru; dördüncü bölümde, savaşa ilişkin düşünce, deneyim ve algıların öğrenilmesi amacıyla yedi soru sorulmuştur. Beşinci ve son bölümde ise Kore'den dönüş süreci ve savaşın ekonomik ve toplumsal hayatlarına etkisini öğrenmek amacıyla altı soru sorulmuştur.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Amasya ili Merzifon ilçesinde yaşayan Kore gazileri oluşturmaktadır. Bu gazilere ulaşmak ve savaşa katılım süreçleriyle ilgili resmi bilgileri almak için öncelikle, Merzifon Askerlik Şubesi ile iletişime geçilerek, kendilerine kayıtlı olarak Kore Savaşına katılan Merzifonlulara ilişkin bir takım bilgiler istenmiştir. Askerlik şubesinden askerlere ait isim ve soy isim, rütbe, Kore Savaşı'na ne zaman ve hangi birlikte katıldıkları, savaştan dönüş tarihleri ve şehit olup olmamalarına ilişkin bilgiler alınmıştır. Bu bilgilere göre Merzifon Askerlik Şubesi'ne kayıtlı 63 kişinin savaşa katıldığı tespit edilmiştir. Bu kişilerden 47'si zorunlu askerlik görevini yapmakta olan er ve erbaş, 9'unun astsubay ve 7'sinin de subay olduğu görülmektedir. Bu askerlerden 1 tanesi şehit olmuş ve geri kalan 62'si Türkiye'ye dönmüştür. Ardından Muharip Gaziler Derneği Amasya Şubesi ile iletişime geçilerek çalışma için işbirliği ve Merzifon ilçesi Kore gazilerinden hayatta olanlara ilişkin bilgi talep edilmiştir. Bu bilgilere göre hali hazırda hayatta olan ve Merzifon'da ikamet eden 9 gazi olduğu tespit edilerek, gazilerin isimleri ve iletişim bilgileri alınmıştır. Daha sonra Muharip Gaziler Derneği ve Merzifon Askerlik Şubesinden alınan her iki liste bir araya getirilerek yeni bir liste oluşturulmuş ve bu liste için nüfus ve iletişim bilgileri teyidi Nüfus Müdürlüğünden yapılmıştır. Tüm bilgiler ışığında, halen hayatta olan ve Merzifon'da ikamet eden gazi sayısı 7 olarak netleştirilmiştir. Dolayısıyla çalışma grubunu, araştırmanın başladığı süreçte hayatta olan ve Merzifon'da ikamet eden tam sayım olarak 7 Kore gazisi oluşturmaktadır.

Karşılaşılan Zorluklar

Çalışmada karşılaşılan temel güçlükler, savaşın üzerinden uzun süre geçmiş olmasına ve görüşülen kişilerin oldukça ileri yaşta olmalarından kaynaklan-

mıştır. Gazilerin, çalışmanın konusu olan Kore Savaşı'nı, askerlik anıları şeklinde oldukça detaylı anlatma isteğinde olmaları, görüşme sürelerinin uzamasına ve görüşme amacının sapması tehlikesinin doğmasına neden olmuştur. Diğer taraftan gazilerin ileri yaşı dolayısıyla sağlık endişesi duyan ve savaşta kahramanlıklarını anlatma beklentisi içindeki aile bireylerinin görüşme esnasında hazır bulunması ve gaziler yerine sorulara cevap verme isteği, bazen görüşmelerin akışını bozmuş ve yeniden ek sorular sorulmasını gerektirmiştir. Gazilerin görüşmeye ikna edilmesi ve görüşmelerin başlangıcında karşılaşılan bir sorun ise, gazilerin olası olumsuz bir ifade karşısında gazi maaşlarının kesilmesini istemediklerini üstü kapalı olarak (bazen de açıkça) dile getirmeleridir. Bu durum, gazilere ek açıklamalar yapılmasına ve görüşmelerin uzamasına neden olmuştur. Öte yandan şehre uzak mesafelerdeki köylerde yaşayan gazilerin yaşam ortamlarına erişmek oldukça zor ve zahmetli olmuştur.

Görüşme Kayıtları ve Verilerin Analizi

Çalışmanın veri toplama yöntemi olarak seçilen görüşmeler, 11 Eylül-20 Ekim 2017 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Görüşmeler sırasında ses kaydı yapılmış ve ayrıca tüm görüşmelerde kodlar ve temalarla ilgili notlar alınmıştır. Görüşmelere ilişkin olarak görüşme ses kayıtları ve araştırmacılar tarafından tutulan tüm ham veriler, arşivlenerek saklanmıştır.

Öncelikle hazırlanan taslak görüşme formları, iki gazi ile 11-15 Eylül 2017 tarihlerinde yapılan ön görüşme sonrasında gözden geçirilmiş ve yeniden düzenlenmiştir. Burada dikkat çeken nokta, gazilerin olayların tarihleri, yer ve kişi adlarını eksik ya da yanlış hatırlıyor olmaları, süreç içinde yaşadıkları olumsuz durumlar hakkında konuşmak istememeleridir. Bu hususlar doğrultusunda görüşme formları tekrar gözden geçirilerek yukarıdaki bilgilerle birlikte alanda uzman kişilerden görüş ve öneri talep edilmiştir. Ardından yeniden düzenlenen görüşme formları, 1-20 Ekim 2017 tarihleri arasında gazilerle yapılan görüşmelerde kullanılmıştır. Tüm görüşme süreçleri tamamlandıktan sonra elde edilen ham veriler, araştırmaya ait tüm dokümanlarla birlikte tekrar uzman görüşüne sunulurken geri bildirim alınmıştır.

Yaşayan Kore gazilerinin bilgi, algı ve deneyimlerinin belirlenmesi için betimsel analiz ve içerik analizi yapılmıştır. Betimsel analiz, daha önceden be-

lirlenen tematik bir çerçeveye göre işlenen verilerin tanımlanması ve yorumlanmasıdır. Burada temel amaç, elde edilmiş olan bulguların okuyucunun anlamasını kolaylaştıracak şekilde özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım, 2013, s.256). Verilerin analizinde en uygun yöntem olan içerik analizinde ise, birbirine benzeyen verilerin bir takım kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmesi esastır (Yıldırım, 2013, s.259).

Toplanan verilerden birbirleriyle ilişkisi olanlar tespit edilerek belirli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanmıştır. Bu süreç, görüşme esnasında (kayıt sırasında) ve çözümleme aşamasında görüşülen kişilerin kullandığı kelime ve cümlelerin not edilerek kodlanması ve tematik ayrıştırılması ile gerçekleşmiştir.

Bulgular ve Yorum

Tablo. 1 Görüşme Yapılan Gazilere İlişkin Bilgiler

Kod	Doğum Tarihi	Eğitim	Meslek	Gidiş Tarihi	Rütbe	Tugay ve Kafile	Dönüş Tarihi	Cephedeki Görev	Hangi Cephe/Muharebe
HD (G1)	1932	Okuma yazma bilmiyor	Çiftçi	05.07.1953	Er	4. Tugay 3. kafile	17.08.1954	Nişancı Er	Ateşkes sonrası
HC (G2)	1928	Lise	Asker	29.09.1950	Astsubay	1. Tugay 3. kafile	22.10.1951	Motor astsubayı	Kunuri (Cephe gerisi)
ZK (G3)	1932	Okuma yazma bilmiyor	Esnaf	(?) 1954	Er	4. Tugay 1. kafile	04.08.1954	Piyade Er	? Ateşkes sonrası
AİE (G4)	1932	Okuma yazma bilmiyor	Çiftçi	29.07.1952	Er	3.Tugay 3. kafile	07.09.1953	Piyade Er	Vegas (Cephe gerisi)
AE (G5)	1930	Cephede okuma yazma öğrenmiş	İşçi	16.08.1951	Er	2. Tugay ?	07.08.1952	Topçu Er	? (Cephe gerisi)
AS (G6)	1932	Okuma yazma bilmiyor	Çiftçi	12.06.1953	Er	4. Tugay ?	04.08.1954	Şoför Er	? Ateşkes sonrası
MBB (G7)	1929	Cephede okuma yazma öğrenmiş	Mu- taf	18.02.1951	Er	1. Tugay 2. kafile	22.10.1951	Şoför Er	Seul savunması (cephe gerisi)

Kaynak: Görüşme Formu, Merzifon Askerlik Şubesi ve Türkiye Muharip Gaziler Derneği Amasya Şubesi'nden elde edilen verilerle derlenmiştir.

Öncelikle görüşme yapılan kişilere ilişkin elde edilen tüm veriler, gizliliği sağlamak için gazilere ilişkin araştırmacı tarafından yapılan bir kodlama ile sunulacaktır. Görüşme formunun ilk kısmından elde edilen bilgiler tablo 1’de sunulmuştur.

Gazilere adı-soyadı, mesleği, doğum tarihi ve eğitim durumu, savaşa hangi rütbe ile hangi tugay ve kabile ile ne zaman katıldıkları, savaşta hangi görevle, hangi cephede bulundukları ve savaştan ne zaman döndükleri sorulmuştur. Savaşa giderken gazilerden 3’ü çiftçi, 1’i ordu emrinde rütbeli asker, 1’i işçi ve 1’i de mutafıdır. Astsubay hazırlama okulu mezunu olarak savaşa katılan G2 dışındaki gaziler okuma yazma bilmemekte; sadece G5 ve G7 cephede okuma yazma öğrenmiştir. Diğer taraftan gazilerin, Kore Savaşına ne zaman, hangi tugayda katıldıkları ve ne zaman döndüklerini tam olarak hatırlayamamaları ve farklı bilgiler vermeleri nedeniyle bu veriler, resmi kaynaklardan elde edilen bilgiler ışığında güncellenmiştir.

Kore Savaşı ile ilgili Bilgi düzeyinin ölçülmesi: “İki kardeş Savaşıyor”

Görüşülen gazilerin tamamı savaşı, askerlik görevlerini yaparken kendilerine savaş görev emri tebliğ edildiği gün duymuşlardır. Söz konusu gün, gazilerin birçoğu için acemi birliğinden usta birliğine geçişte dağıtım yerlerinin belirlendiği gündür. Askerliklerinin birinci ayı tamamlanmadan dağıtım bekleyen G3, G1, G6 ve G4 Kore’ye gideceklerini, yani dağıtım olarak belirlenen birliklerin Türkiye sınırları içinde değil, Güney Kore’de olduğunu öğrenmişlerdir. Geriye kalan gazilerden G5, askerliğinin yedinci, G7 ise on yedinci ayında Kore’ye seçilmiştir. Gazilerden G2 ise askeri okulu takiben katıldığı kursun bitiminde Kore’ye gideceğini öğrenmiştir. Gazilerin Kore Savaşı’na ilişkin ilk ve belki de bildikleri, komutanlarından duyduklarıdır ve akıllarında kalanlar ise şunlardır:

- *“Komutanlar bize, Kore’de savaş var. Biz de Türkiye’den yardım yapacağız. Asker veriyoruz. Bizim de anlaşmamız var. Amerikan vermiş, İngiliz veriyor biz de asker vereceğiz. İki kardeş Kuzey Kore, Güney Kore savaşıyor, bizim de yardım etmemiz lazım. Kuzey Kore kardeşini vurmuş biz de Güney Kore’ye yardım edeceğiz. Kuzey Kore, Çin’i arkasına almış. Bizim de Güney Kore’ye arka çıkmamız lazım.” (G1).*
- *“Selimiye Kışlasında acemiliğin ardından dağıtım yapılacak askerleri bir yere topladılar. Çok kalabalıktı. Komutan Kore Savaşı çıktığını, Türkiye’nin de bu*

savaşa asker göndereceğini ve bu askerlerin bizim aramızdan seçileceğini söyledi. Bizim Kore'ye yardım etmemiz gerekiyormuş.” (G3)

Merzifonlu askerler Kore Birliği'nde

Görüşülen gazilerin Kore Savaşına katılımlarında temelde üç etkenin belirleyici olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki, bir asker olarak kendilerine verilen savaş emrini yerine getirmenin bir ifadesi olarak “seçilmiş” olmak; ikincisi, savaşa katılarak şehadet mertebesine erişmektir. Bir diğer etken ise, özellikle değiştirme birliklerinin oluşturulması sürecinde Kore’de ciddi kayıplar veren Türk askerinin yardımına gitme isteğidir.

“Seçilmiş gönüllüler”

Araştırma kapsamında görüşülen gazilerden bir kişi hariç, hiçbirisi söz konusu savaş için gönüllü olmadığını, kendilerinin seçildiğini ve öncesinde gidip-gitmeme konusunun kendilerine sorulmadığını belirtmişlerdir. Yukarıda belirtildiği gibi, birçoğunun dağıtım sürecinde savaşı öğrendikleri beyanından hareket edildiğinde, gazilerin Kore Savaşı’na ilişkin Türkiye’de mevcut “gönüllülük” kavrayışından farklı bir algıya sahip oldukları söylenebilir.

- *“Bizi seçtiler, gönüllü olmadık” diyen G1, süreci şu cümlelerle ifade etmiştir: “ Askeri birlikte acemiliğin ardından dağıtım için görevlerimizi belirlerken, sizi seçtik dediler. Seçilirken Kore demediler. Yazıyı yazdılar. Onbaşı olacaksın, çavuş olacaksın dediler. Bitince şuralara parmak basın dediler. Çoğumuz okuryazar değildik. Biz de ne yapacağız şimdi deyince, oğlum siz gönüllü Kore'ye gidiyorsunuz, sizi Kore'ye seçtik dedi komutan”(G1).*

Gazilerden astsubay çavuş olarak mezun olduktan sonra gittiği muhabere kursunda görev tebliğ edildiğini söyleyen HÇ, 8 Ağustos 1950’de aldığı ve bu güne kadar sakladığı görev tebliğ evrakını göstererek, “gönüllü” değil, “görevli” olarak Kore’ye gittiğini konusunda ısrarcı olmuş ve tayin sürecini anlatmıştır:

- *“Kore Savaşı benim için bu kâğıtla başladı. Bu evrakı aldığımnda Kore Savaşı’nı duydum. Nişanlı iken emrim çıkmış, Kıta muharebesi kursundayım. Emrim çıkınca kursu bitirdim ve Merzifon’a ailemin yanına döndüm. Düğün yapmaya geldiğimi sandılar oysa ben durumu anlattım ve*

Kore'ye gidiyorum, düğün yapamam dedim. Kim, kiminle, nerede savaşıyor, bilmiyorum... Beni Kore'ye motor astsubayı olarak tayin ediyorlar. Ben buna hayret ettim. Tayin şubesine, tayin subayına gittim. Dedim ki komutanım beni Kore'ye motor astsubayı olarak tayin etmişsiniz. Bana deseniz ki arabanın karbüratörü nerede, yerini bilmem. Ben harbe gidiyorum. Şakası yok. Mehmetçiğin tepede arabası bozulacak ve gel arabayı tamir et diyecekler. Ben arabada motoru bilmem, karbüratörün yerini bilmem, direksiyonum yok. Kurs falan da görmedim. Albay, Kore'ye gitmeden evvel Polatlı'da bir ay kurs göreceksiniz, sen de orda öğrenirsin dedi. Ben direksiyon öğreneceğim, arabanın arızasını öğreneceğim, her şeyi öğreneceğim bir ayın içerisinde, harbe gideceğim ve Mehmetçiğin arabasını tamir edeceğim. Ne acayip değil mi? Ben düğüne, seyrana, bayrama gitmiyorum ki; harbe gidiyorum. Bu arada kursta da hiçbir şey öğretmediler.” (G2)

On yedi aylık askerken Kore birliğine seçildiğini söyleyen G7, “bir şey anlatmadan bizi toplayıp savaşa götürdüler” diyerek başladığı sözlerini şöyle devam ettirmiştir:

- *“Bizi bir yere topladılar, isimlerimizi okudular. Sonra komutan sizi Kore'ye seçtik, gönüllü olmayan var mı dedi. Yanımdaki arkadaş, nasıl olsa bizi zorunlu gönderecekler, kabul edelim dedim. Bir de istemiyorum desen korkak olduğunu düşünecekler. Herkes birbirine bakıyor ama kimse kimseye bir şey diyemiyor. Komutanlara zaten soramıyoruz, askeriz çünkü. Ama komutan Türkiye, Kore savaşına katıldı ve bunu NATO istedi dedi. Gidiyoruz ama nereye gittiğimizi bilmiyoruz... Bize izin verdiler memleketlerinize gidin dediler. Ben parasızlıktan gidemedim. Ucuz bir otele gittim ve sabaha kadar ağladım, savaştan korkmuştum. Nereye gidiyoruz, savaş kimin savaşı bilmiyorum ki; başımıza ne gelecek! Korktum, çok korktu.” (sürekli ağlayarak) (G7).*

Benzer şekilde askeri birliğinde komutanlar tarafından seçilen G6, hatırladıklarını şöyle anlatmıştır:

- *“Daha bir ay bile askerlik yapmamıştık Kore'yi duyduğumda. Komutanlar bize, Kore'de çarpışan Mehmetçiğin yardıma ihtiyacı olduğunu ve bunu sadece Türk askerinin yapabileceğini söyleyerek bizi de bunun için Kore'ye seçtiklerini, bunu isteyip istemediğimizi sordular. Mehmetçiğe yardım için başkalarını değil de bizi seçmişlerdi. Kabul ettik elbette. Devletin kararını sorgulamak doğru olur mu?” (G6).*

Askerliğinin başında Kore Savaşı ile tanışan G4, süreç hakkında şunları söylemiştir:

- *“Daha yeni gitmiştim askere. Komünizme karşı veriliyormuş savaş. Yanlış hatırlamıyorsam, bizim bölükten daha önce gidenler ve dönmeyenler olmuş. Yani Mehmetçik, Kore’de kalmış. Komutanlar hepsini anlattı bize, arkadaşlarımla beraber gidelim dedik. Bu nedenle de seçildikten sonra te reddüt etmedim elbette.” (G4).*

Savaşı askeri birliğinde duyan G3 da savaştan haberdar oluşunu şu şekilde ifade etmiştir:

- *“Selimiye Kışlasında acemiliğimizin ardından dağıtım yerimizi belirlemek için bizi topladılar. Orada bize Kore’de savaş çıktı. Birleşmiş Milletler istiyor, yardıma gitmemiz lazım dediler. Toplantıyı yapan komutanlar, BM ve NATO’dan bahsettiler ve yardıma gitmemiz gerekir dediler. Japonya ve Kore savaşta dediler. Komutan konuşurken askerler aralarında “Komünistlerle” savaşacağız diyenler vardı” (G3).*

“Ölürsem şehit kalırsam gazi”

Savaşa gönüllü olarak katıldığını söyleyen tek gazi G3,

- *“Komutan Kore Savaşı’ndan bahsetmeye başladığında ben acayip sevindim. Komutanın söylediklerini çok da dinlemiyordum aslında, çünkü benim için asıl önemli olan babamın istediğini yerine getirmektir. Babam beni askere uğurlarken: Bak oğlum, eğer sen askerdeyken bir savaş çıkarsa, bu savaşa mutlaka katıl. Şehit de olursan hem senin hem de bütün ailemizin öbür dünyasını kurtarırsın. İnşallah sen askerdeyken bir savaş çıkar da şehit olursun dedi. Komutan Kore Savaşından söz edince, benim için bir fırsat doğdu diye düşündüm. Beni seçmeselerdi de gönüllü olacaktım. Dağıtım izni alıp Merzifon’a geldim ve haberi babama verdim.” (G3)*

Bununla birlikte görüşmeden kısa bir sonra hayata veda eden G7, görüşme sonunda şu ifadeleri kullanmıştır:

- *“Bize gazi diyorlar, ya da silah arkadaşlarımız orada kaldılar ve şehit oldular. Onlar için bir şey diyemem ama kendim için düşünüyorum da: bu nasıl gazilik? Çarpıştığımız düşman bizim düşmanımız değil, ne yapmış ki bize? Çin nasıl bize düşman olur, Kuzey Kore nasıl düşman olur Türk’e? Hem yardıma gittiğimiz kim? Yardım ettiğimiz de gâvur, harp*

ettiğimiz de gavur. Kuzey Kore düşman, Güney Kore dost oluyor. Anlayamadım gitti. Hastalıklarım arttıkça, anlayacağınız ölüme yaklaştıkça sürekli bunu düşünüyorum: Bu nasıl gazilik!" (G7).

Kore'de Mehmetçik yardım bekliyor

Kore Savaşı'nın ilk iki yılında Türk askeri, Kunuri ve ardından Kumyang-jang-ni Muharebelerinde Türk Tugayının Tugay Komutan yardımcısı Nuri Pamir'in de aralarında olduğu çok sayıda kayıp vermiştir. Bu kayıplar, değiştirme tugaylarının savaşa katılımında etkili olmalı ki, görüşülen gazilerden hemen hepsi, isimleri okunduktan sonra "Türk askerinin Kore'de yardıma ihtiyacı olduğunu" düşündüklerini belirtmişlerdir.

- *"Erzurum'da piyade olarak askerlik yapıyorum. Türkiye için Kore Savaşı'na asker gönderdiğini duymuştuk. Hatta Kore'de düşmanla başa baş mücadele eden silah arkadaşlarımızın zor durumda olduğu da konuşuluyordu askerler arasında. Üzüliyorduk tabi. Bizim için hangi ülkeye yardım edeceğimiz değil, Kore'deki Mehmetçik önemliydi. Komutan bizi toplayıp da Kore'ye gideceksiniz dediğinde, aynı bölükten dört arkadaş tamam dedik. Kendimizi mecbur hissettik zannınca". (G5).*
- *"Ben Kore'ye değiştirme birliğinde gittim. Askerlik yaparken, duyuyorduk bir şeyler Kore hakkında. Ama çok ilgilenmiyorduk açıkçası. Bir gün komutan gelip de asker Kore'ye gidiyorsunuz, Mehmetçik sizden yardım bekliyor deyince işler değişti. Tamam dedik, gideriz. Aileme de telgraf çektim hemen oğlunuz Kore'ye gidiyor diye." (G4).*
- *"Komutandan emir alınca zaten sorgulamak olmaz. Bir de istemiyorum desem de bu da köyde duyulsa, Allah muhafaza. Bizden önce gidenlerden dönemeyenler olmuş, bizim de orada olmamız lazım. Devlet git demiş Mehmetçik gitmiş, sıra bizde, bizi de Mehmetçiğe yardım olsun diye götürecek. Allah devletimize zeval vermesin." (G1).*
- *"Komutanlar gideceksiniz deyince bize gitmek düştü tabi. Bir telaş içinde ha babam, de babam yola çıktık. Kore'ye varıncaya kadar pek düşünmemiştim savaşı. Ama cepheyi görünce, Mehmetçik burada bizden önce ne yaşamış anladım. Ölenleri geri getiremezdik ama en azından kanları yerde kalmamalıydı." (G6).*

Kore'ye yolculuk

Deniz yolculuğundan korktuğu için vapura binip ailesini görmeye gidemeyen G7, gemi ile dünyanın öbür ucuna gittiğini şöyle anlatıyor:

- “Bizi Kore'ye seçtikten sonra izin verdiler ve ailenizi görün gelin dediler. Haklılar, yol uzun, yolculuk uzun. Gidip te dönmek var, dönüp de bulmak var. Ben de gitmek istiyorum tabi ama trenle gidecek param yok, vapurla gidemem korkuyorum. Kaldım öylece... Döndüm geri birliğimde bekledim arkadaşlarımı. Önce İstanbul'da eğitim, arkasından Sirkeci'den İskenderun'a gittik. Limana varınca gemiyle gideceğimizi anladım. O korkumu ve şaşkınlığımı hiç unutmam. 28 gün süren yolculuk bir ömre bedeldi.” (G7).
- “İzmir Liman'ından bindik gemiye. Gemi gidiyor ama nereye gidiyor bilmiyoruz. Gemide yiyip içip yattık desem yeridir, bize hiçbir şey yaptırmadılar. Yemekler çok güzel ve çeşitli, sadece domuz eti yedirmediler, onun dışında her şeyden yedik. Gemi çalışanları her şeyi biliyordu. Can yeleği giyiyorduk sürekli. Gemi batarsa can yeleği bizi kurtaracak ya da görevliler kurtaracak. Kurtaramazlarsa balıklara yem oluruz. Çünkü yüzmeyi bilmiyoruz.” (G1).
- “Gemideki görevim yemek ve mutfak hizmetinde çalışmaktı. Mutfağın temizliğinden sorumluydum. Asansörü ben ilk defa orada gördüm, asansörün ne olduğunu bilmiyorum. Bir gün geminin altından (depodan) malzeme çıkarcamız. Kocaman bir elma vardı elimde de, elmayı ısırdım daha yutmamıştım ki asansör yukarı çıktı. Düşünebiliyor musunuz, elmayı ısırana kadar asansör yukarı çıktı. Şaşırdım asansöre. Hayatımda ilk defa asansör görmüştüm. Amerikalılar bizden çok ileride diye düşündüm.” (G3).
- “Başlangıçta ekmek azdı gemide. Üç dilim veriyorlar adam başı, doymuyorduk tabi, o kadarcık ekmekle ekmek doyar mıyız? Bir gün, Kodaloğlu adlı bir başçavuş, bir dilim ekmeği aldı ikiye katladı ve bir lokmada ağzına attı. Amerikalıya biz bununla doymayız, bu bir lokma demek istedi. Amerikalı hayretle baktı. Ertesi gün kişi başı bir francala verdiler ve bir daha ekmek sıkıntısı olmadı” (HÇ).

Kore'ye varış

Bir bilinmezlik içinde Pusan Limanı'na inen Türk askeri, tren ve askeri araçlarla cepheye doğru yola çıkar. Görüşülen gaziler, nerede olduklarını bilmediklerini hatta yön kavramını bile yitirdiklerini belirtirken, aralarında birliği gider gitmez düşman saldırısına uğrayanlar da vardır.

- “Biz giderken savaş bitecek diye gittik. Ama bitmek yerine Çin ve Rusya savaşa girdi. İçhon (incheon) limanına indik. Bir gece Simninni denen yerde kaldık. Komünist Çin, komünist Rusya geldiği için Güney Koreliler onlardan kaçıyor. Yollarda bu insanlarla karşılaştık. Çok acıdık onlara. Meğer onları biz böyle sanmışız. Ama amaçları öyle değilmiş. Kuzey Kore’den gelip bize karşı savaşacaklarmış. Kuzeyli mi Güneyli mi ayırt etme şansımız yok ki. Çinlisi de Kuzeylisi de Güneylisi de çekik gözlü, hepsi birbirine benziyor. Bizim konaklama yapacağımız yeri öğrendiler. Orda evlerin çatısına gizlenmişler. Biz tugay olarak orda gecelemeği düşünüyoruz. Gece saat 12 civarı atışa başladılar. Biz karşılık verirken kendimize de ateş ettik. Ben arabamı aldım ve yola çıktım. Ama nereye gittiğimi bilmiyorum. İleride bir yerde mevzi aldık. Hava aydınlanıncaya kadar düşmanın daha da yaklaştığını gördük. Amerikalıları kuşatmışlardı biz orada savaştık.” (G2).
- “Trenden inip cepheye doğru giderken yollarda çoluk, çocuk, genç, yaşlı insanlar vardı. Halk çok perişandı. Her yer yıkılmış, iyi ki gelmişim dedim kendi kendime. Allah vatanımıza böyle zayıat göstermesin.” (G5).
- “Gemiden gece indik saat 12 gibiydi. Subaylar başımızda elbiselerimizi giyip askeri arabalara bindik. Arabaların içinde şoförün dışında askerler vardı. Otobüslerin farları vardı. Oralara kırmızı ışık takmışlar. Sadece kendisi gittiği yeri görsün, başkaları fark etmesin diye. Gece hiç bir şey görmeden epeyce gittik. Nereye gittiğimizi bilmiyorduk elbette. Kuzey Korelisi de Güney Korelisi de, Çinlisi de çekik gözlü. Hepsi birbirine benziyordu, bir tek moskof farklı. Ama biz onunla hiç karşılaşmadık. Ayırt edilmiyorlardı ki; belki de bir Kuzey Koreli Güneydenim deyip bize zarar verebilirdi. Allah korudu evladım bizi” (G1).

Merzifonlu Askerler Kore’de

Kore Savaşı ve Merzifonlu askerler: Kore’ye vardıklarında savaş gerçekliği ile karşılaşan ve savaşı yaşamaya başlayan askerler, korku, heyecan, endişe içinde, kendilerinden önce Kore’de bulunan askerlere ait öyküleri daha çok konuşmaya ve Kore’de sağ kalmanın yollarını aramaya başlamışlardır.

- “Oradaki savaş buradaki savaşı benzemiyordu. Bizden önce giden grup muhasaraya düşmüş ve kaybolmuş biz bunları duyup üzüldük. Yol iz bildedikleri için yönlerini güneşin doğuşuna göre bulup birliğe ulaşmışlar. Korkuyorduk biz de kayboluruz diye. Ne günlerdi!”. (G5).

- “Biz gittiğimizde savaş devam ediyordu. Gece sabaha kadar nöbet tutuyorduk. Gözetleme dürbünümüz vardı onlarla etrafa bakıyorduk. Birbirimize göz kulak oluyorduk. Sabaha kadar birbirimize iğne dürtüp uyanık kalmaya çalışıyorduk. Ama bu duruma öyle alışmıştık ki, ailemizden birisi ölse neden haber vermediniz diyecek durumda değiliz.” (G1).

Görüşülen gazilerden birçoğu hangi cephede görevli olduğunu hatırlamamıştır. Tüm Kore Savaşı içinde çok önemli bir yere sahip olan Kunuri Muharebeleri’ne katılan G2, hatırlayabildiklerini şöyle anlatmıştır:

- “Amerikan tümenini kuşatmışlar bizim görevimiz onları kurtarmak. Biz Çinlileri ve Rusları oyalayacağız. Biz çemberi yarakarak kurtardık. 500-1000 kadar zayıat verdik. Tugayı tamamlamak için yaklaşık 450 kişi takviye kıta geldi.” (G2).

Türkiye İle Haberleşme

Görüşülen gazilerden G5, G7 ve G2, cephe ve cephe gerisinde şoför olarak görevlendirilmiştir. Fakat hiç birisi araç kullanmayı bilmediğini söylemiştir. Rütbeli asker G2 dışında hiç birisi Kore’ye giderken okuma-yazma bilmemektedir. Fakat G5 ve G7, cephede okuma-yazma öğrenmiştir. Mektup, görüştüğümüz gazilerin aileleriyle iletişim kurmalarının en önemli yoludur. Radyo bu süreçte bir diğer etkili iletişim aracıdır. Fakat tüm askerlerin radyoya erişimi mümkün olamamaktadır. Dolayısıyla özellikle rütbesiz askerler için mektup, neredeyse tek iletişim aracıdır.

- “Okuma yazma öğrendiğim için aileme kendim mektup yazabiliyordum.” (G5). “Benim okumam yazmam olmadığından Tahsin benim için aileme mektup yazıyordu. Gelen mektupları da okuyordu tabi benim için.” (G1).
- “Akşam ajanslarından radyo ile haber gönderiyor, mektup yazıyorduk.” (G2).
- “Okumam yazmam yoktu Kore’ye giderken, orada öğrendim. Hatta babama mektup yazdım. Onlar bana cevap yazmasa da ben yazmaya devam ettim. Benden haber alsın garibanlar diyordum. Meğer yazdığım mektupların hiç birini okumamışlar, okuyamamışlar; okuma yazmaları yok çünkü. Anlayacağımız o mektupların hepsini savaştan dönünce tek tek açıp okudum... Kore’de radyo dinledim ve memleketten haber aldım. Gelince de burada radyo dinlemeye başladım. Emanet tabanca alıp Hikmet Feridun Es’e fotoğraf bile çektim. Belki annem babam gazeteyi görür de benden haber alır diye.” (G7).

Savaşta Gündelik Hayat

Görüşülen gazilerden hiçbirisi, geçirilen küçük kazalar dışında savaş dolayısıyla yaralanmamıştır. Gazilerin dinlenme zamanlarını nasıl geçirdikleri ve diğer askerlerle iletişimlerinin nasıl olduğuna ilişkin değerlendirmeleri şöyledir:

- “Lisan bilmiyorduk ama Amerikalılar başta olmak üzere bölgedeki tüm askerlerle anlaşabiliyorduk. Düşünüyorum da bazen iyi vakit bile geçiriyorduk. Mesela askeri cemseyde seyyar sinema seyrediyorduk. Hatta bir gün Birlik Komutanı Nuri Pamir Kurmay albay vardı. Albay, böyle harbi kim olsa görür dedi. Tuhafına gitti besbelli bizim film seyretmemiz.” (G2).
- “Bizim diğer askerlerle diyalogumuz olabildiğince sınırlıydı.” (G5).
- “Amerikalı bize içinde şeker, sigara, jilet, çikolata gibi 10 parça malzemenin bulunduğu kumanyayı her akşam dağıtırdı. Ben sigara içmediğim için satarım sigaraları. Para da verdiler biraz. Hepsinin biriktirdim, babama verdim gelince O da bir tane öküz satın aldı.” (G1).
- “Amerikan askerlerinin bütün kıyafetleri her seferinde yeni verildiği için onların banyosuna giriyorduk.” (G3).
- “Türkiye’de askerlik yaparken sürekli bitlenirdik ama Kore’de her şey o kadar temizdi ki hiç bitlenmedik” (G7).

Birleşmiş Milletler bünyesinde Kore’de bulunan Türk askeri için savaş süresince verilen cep harçlıklarından görüşülen gazilerden hepsi bahsetmiş, fakat hepsi farklı miktarlar telaffuz etmişlerdir.

- “Hiç masrafımız olmuyordu orada Amerikalıların kantini vardı. Canımızın çektiğini alabiliyorduk. Bunun için ayda 5 dolar harçlık verdiler” (G7)
- “Amerikalıların işgal dolarları vardı. Gerçek dolar değil. Her ay 10 dolar verdiler. Askeri kantinden alışveriş yapıyorduk o parayla.” (G2).
- “Amerikalılar, ayda 15 dolar verdi. Ama harcamaya yer yoktu, zaten ihtiyacımız da yoktu. Parayı biriktiriyorduk.” (G3).
- “Amerikalının verdiği 15 cent aylık parayı, biriktirip dönerken Pusan’da Türk Lirasına çevirdik.” (G5).
- “Amerika bize bir ay 10 dolar, bir ay 5 dolar maaş veriyordu.” (G6)
- “İyi baktılar bize savaşta, yememiz içmemiz onlara hem de her ay 30 dolar para koydular cebimize.” (G4)
- “Amerika bize aylık 30 kuruş, gelirken de 400 lira verdi.” (G1)

Merzifonlu Askerler Dönüş Yolunda

Gidişleri de dönüşleri gibi coşku içinde olan askerleri, yollarda kalabalık insan toplulukları karşılamıştır. Görüşülen gaziler, savaşta şehit, esir ya da kayıp olmadıkları ve sağ salim yurda döndükleri için oldukça memnuniyet duyduklarını belirtmişlerdir.

- “İzmir’de gemi iskeleye yaklaştı. İskeleye tam bayram havası, Cumhuriyet Bayramı yapar gibi herkes toplanmış iskeleye. Herkes evladını arıyor. Biz devam ettik yola. Trenle Havza, Havza’dan Merzifon, 7 kişi geldik, 3’ü bizim köyden. Bir kargaşa oldu ve meğer babama öldüğüm haberi gelmiş. Babam yine de bir umut kafiye karşılamaya gelmiş ve ağlayarak beni arıyor. Sonra beni görünce sarıldı ağlaştık ve köye geldik. “Oğlum, benim de oğlum vardı Kore’de görmediniz mi?” öyle ağlıyordu babam. Köye indik köyde bir telaş. Koreliler gelmiş, Koreliler gelmiş, herkes koşuşturuyor.” (G1).
- “İzmir’den Ankara’ya trenle geldik. Parayı devlet verdi. Devlet bize İzmir’de adam başı 285 lira verdi. O parayla Ankara’dan Mecitözü’ne geldim. İzmir’de vatandaşlar karşıladı. Ankara’da da öyle oldu. Kurbanalar kesildi yemekler yenildi. Giderken, Dışkapı’dan istasyona kadar yollarda insanlar vardı. Mahşeri bir kalabalıktı.” (G5)
- “İzmir limanına indik. Limana akşam vardık. Kore kahramanları geliyor diye bütün İzmir halkı vapurun çıkacağı yerde bekliyordu. Bize sarılıp öpüyorlar. Karanlıkta elimiz dolu. Yürümemiz mümkün değil.”(G2)
- “Dönüş benim için yine korku demektir. Gideceksiniz der demez gemi yolculuğunu düşünmeye başladım. Berbat bir yolculuktu. İzmir’e indik ama sen bana sor. Kendimi gemiden attım, başka hiçbir şey düşünmeden köyüme döndüm.” (G7)
- “Kurbanlar kesildi. Davul zurna, yemekler verildi. Heyecanlıydım hem savaştan kurtulduğum hem de sağ kaldığım için. Her yer insan doluydu. Trenle geldim. Devlet gemiden inince para verdi. Çeltekten Merzifon’a oradan da köye vardım. Köylü beni el üstünde karşıladı.” (G3)
- “Ağustos ayında İzmir Limanı’na indik. Çok kalabalıktı. Bu kadar insan nasıl toplanmış dedim kendi kendime.” (G6).

Kore Savaşının Gazilerin Hayatına Etkisi

Kore Savaşı'nın ardından evlerine geri dönen gazilerin hayatlarına kaldıkları yerden devam edip edemedikleri, savaş ve savaş dolayısıyla yaşadıkları deneyimlerin hayatlarını nasıl etkilediğine ilişkin görüşleri, ekonomik/toplumsal hayata uyumları ve savaştan ardından düşünceleri olarak iki başlık altında ele alınmıştır.

Savaş Sonrası ekonomik ve toplumsal hayata uyum

Çalışma kapsamında görüşülen tüm gaziler, savaşın hayatlarında herhangi bir olumsuzluk yaratmadığını, bilakis devletin verdiği maaşın hayatlarını kolaylaştırdığını, başka bir beklentilerinin olmadığını belirtmişlerdir. Gazilerden G5, G7, G3, G1, Kore Savaşına katılmış olmak nedeniyle devletten iş istemişler ve G7 Kore gazisi olduğu için kamuda bir işe yerleşmiştir.

- “Savaştan geldik. Menderes iktidarda. Kore’den gelenlere iş veriliyormuş dediler. Turhal Şeker Fabrikasına kaydoldum. Ama fabrika müdürü bana devlet yetki vermedi bir şey yapamam dedi. Ben de çalışmadım. Çalışsaydım iyi olurdu. Ama Kore sayesinde gemiye bindim hayatımda ilk defa.” (G5).
- “Kore Savaşı’na katıldığım için istediğim yere tayinimi yaptılar. Ödül olarak nereye tayin olmak istediğimi sordular. Ben de Merzifon istedim ve oldu. Zaten gelir gelmez de düğün yaptım.” (G2).
- “Devlete müracaat ettik. Oraya buraya başvurduk ama hiçbir şey çıkmadı. Bu vatandaş Kore’ye gitmiş, kahramanlık yapmış. Şunu bir yere tıkalım demedi kimse. Benim duyduğum kadarıyla benim arkadaşlarımdan hiçbiri bir yere giremedi.” (G1).
- “Kore nedeniyle verdikleri para, insanlara iyi ki gitmişim dedirtiyor. Bize size aylık verilecek ve NATO verecek dediler. Bir zaman kimse aylıktan bahsetmedi. Kore’ye gittiğim için beni devlet memuru yaptılar. Ama yine de gitmeseydim olurdu. Savaşa katılanların birçoğu, yapmadığı şeyleri yapmış gibi anlatıyor.” (G7)
- “Bir taraftan bakıyorum: Savaşa giderken işsizdim, savaşa katılmam işsizliğime çare olmadı. Samsun İş Bulma Kurumu’na ve ardından Amasya Şeker Fabrikası’na başvurdum. Ama işe giremedim. Köyüme geri döndüm. Sıkıntı çektim bir zaman. Sonra köydeki her şeyi satıp şehre geldim. Bir taraftan da

bakıyorum. Her sene Kore'ye gidiliyor, geziliyor. İyi ki gitmişim. Gurur duyuyorum. Babamın vasiyetini yerine getiremediğim için çok üzülüm. Şehitliğin tüm sülaleye faydası var.” (G3).

Savaşın Ardından

Aradan geçen bunca yıla Verdi169 yaşanmışlıklarından bir kısmı akıllarında kalan gaziler, savaştan sonrasını, devletin kendilerini bir şekilde parasal olarak desteklemeleri ile birlikte değerlendirmektedirler.

- *“Savaş beni hiç etkilemedi. Bir de üstüne devlet maaş bağladı. İyi ki de gitmişim. Ama daha güzeli, iyi ki orda kaybolmadan gelmişim diyorum.” (G4).*
- *“Başka devletleri gördük, başka insanlarla tanıştık. Giderken Kore haritada nerede istesek de bulamazdık herhalde. Gelince baktım haritaya dünyanın öbür ucu. Savaş olmasa göremezdim oraları. Devlet bir de maaş Verdi bize. Şükürler olsun.” (G6).*
- *“Kore’de gazi Verdi169 alması gerekenler ben ve benim gibi asıl savaşa katılanlar. Bizden sonra gelenlerin gazi olması doğru değil. Çünkü onlar bizim gibi savaşımadı. Bizimle aynı haklara sahip olmaları yanlış bence.”(G2).*
- *“Bazıları korkmuştu savaştan ama ben hiç korkmadım. Çok zahmet çektik. Aradan kaç yıl geçti hala doyusıya uyuyamıyorum. Her saat başı uyanıyorum. Gitmediğim Verdi169 kalmadı ama çare bulamadım. Ama yine de bu yaşıma Verdi169 çok sağlıklıyım. Benim yaşıtılarım çoktan öldü ya da elden ayaktan düştü. Allah bana Kore’ye gittiğim için bir ömür daha Verdi.” (G1).*

Tartışma ve Sonuç

Araştırma kapsamında görüşülen gazilerden, ailesi şehit olmasını isteyen gazi dışındakiler, “gazilik” kavramının ruhani boyutu üzerinde pek durmamış, “gazi” oldukları için kendilerine maaş bağlandığını, bunun da ekonomik hayatlarını bir miktar rahatlattığını belirtmişlerdir.

Hükümetin Kore’ye asker gönderme kararının büyük bir destek görmesi, askerlerin büyük bir sevgi ve coşkuyla uğurlanması ve Kore cephelerinde savaşan askerlerin Güney Kore’yi değil, kendi vatan savunmalarını yapıyor gibi kahramanca savaşmaları Kore Savaşı ile ilgili yazılan hemen tüm metin-

lerde rastlanan tespitler ve yorumlardır (Denizli, 2015; Güneşli, 1989; Mehmetefendioğlu, 2011; Haytoğlu, 2012). Bu durumun nedeni ise yine bu metinlerde, “zulmün ve tehdidin altında bulunan dünya milletlerine yardım etmenin Türk’ün kanından ve şanından olması” ile açıklanmaktadır. Araştırma kapsamında görüşülen gazilerden hiç birisi, Kore Savaşı’nı kendi vatan savunması olarak görmemektedir. Gaziler, bu gün olduğu gibi o gün de savaşı anlamakta zorluk çektiklerini kendilerinin, bir askeri emri yerine getirmek için savaşa gittiklerini belirtmişlerdir.

Yine bununla ilgili başka bir yorum ise, Türk askerinin Kore savaşına gönüllü olarak katılması, korkusuzca gitmesinin ve cephede “yenilmez ve Korkusuz Tugay” sıfatıyla Amerikan Kongresinden Mümtaz Birlik madalyası almayı hak edecek kadar cesurca savaşmasının en önemli nedeni memleketin kendilerinin desteklediklerinin bilerek savaşmalarıdır (Denizli, 1993, s.6-7). Gazilerin savaş süresince yaşadıkları, çoğu zaman değil memleketin desteğini hissederek savaşmak, memleketlerini unutacak duruma getirmiştir. Özellikle Türkiye’den hiç haber alamayan gaziler için savaş, bir an önce görev sürelerinin bitmesini bekledikleri bir olaya dönüşmüştür.

Kore gazilerini konu alan çalışmalara ya da gazilerin anılarına genel olarak bakıldığında Türk askerinin dünya barışının savunucusu olarak Kore’de bulunduğunu hem Kore yarımadasına barış getirdiğini, hem de dünya barışını koruduğu belirtilir (Haytoğlu, 2012; Yıldız& Doğramacı, 2014; Örnek, 2013; Eken, 2009). Fakat görüşülen gazilerin hemen hiçbirisi, savaşın dünyaya barış getireceğine inanmamakta ve Güney Kore savaş meydanlarını kendi toprağı gibi görmemektedir.

Özellikle savaş devam ederken değiştirme birliği olarak Kore’ye giden askerlerin orduya katılmadan önce köylerinde Kore Savaşı hakkında hiçbir şey duymamaları düşündürücüdür. Çünkü okuma yazma bilmeme nedeniyle gazeteye erişimin oldukça kısıtlı olduğu varsayılsa bile, radyonun özellikle kırsal kesimde yaşayanlar için Tek Parti ve ardından da Demokrat Parti döneminde önemli ve yaygın iletişim aracı olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Çalışma kapsamında görüşülen yedi gaziden iki tanesi şoför, bir tanesi motor astsubayı olarak cepheye gönderilmişken hiç birisi araç kullanmayı bilmemektedir. Yani araç kullanmayı bilmeden ve öğrenmeden, cephede araç kullanmak zorunda kalmışlardır. Bu durum, Türk askerinin özellikle hızlı araç kullandıkları için trafik kurallarına uymamaları tespiti (Fanning, 2016, s.32) ile uyumludur.

Kore Savaşı'nın ardından özellikle gazilerle yapılan görüşmelere dayanan çalışmaların birçoğunda, savaşa giden askerlerin "gönüllü" oldukları belirtilmektedir (Mehmetefendioğlu, 2011; Haytoğlu, 2012; Yıldız ve Doğramacı, 2014; Oğuz, 2002; Örnek, 2013; Eken, 2009). Aslında "gönüllülük" kavrayışı, savaş sonrası gaziler dolayısıyla ortaya çıkan bir durumdan çok, bizzat savaşın yaşandığı dönemde belirginleşen bir durumdur. Çünkü Kore Savaşı'nı takiben Demokrat Parti, milletvekillerinin öncülüğünde ülke genelinde yaygın bir "gönüllülük kampanyası" düzenlenmiş ve bu kampanyaya oldukça fazla başvuru olmuştur. Diğer taraftan Genel Kurmay Başkanlığı, Kore'ye sevk edilecek birlik için gönüllülerin tercih edilmesini istemiştir (Yaman, 2005, s. 239). Fakat Kore'ye gidecek askerler, hükümet eliyle yürütülen kampanyayı destekleyen ve savaşa katılmak istediğini söyleyenler arasından değil, muvazzaf askerler arasından seçilmiştir.

Türkiye'nin Kore Savaşı'na Güney Kore yanında katılmasının nedenlerinden birisi olarak kamuoyunda dillendirilen "komünizm tehdidi" görüşülen gazilerden hiçbirisinde belirgin olarak mevcut değildir. Fakat diğer taraftan görüşülen gaziler "sol", "sosyalizm" ve "komünizm" kavrayışlarını kullanmaktan özenle kaçınmışlardır.

Kore komutanı Tahsin Yazıcı anılarında gemi yolculuğu sırasında askerlere savaş bilgilerini artırmak amacıyla hem teorik hem de Amerikan silahlarıyla pratik eğitimler verildiğini yazmaktadır. Ayrıca yine Yazıcı, gemi yolculuğunun Türk askerleri için oldukça eğlenceli geçtiğini, kahramanlık hikâyelerinin de anlatıldığı "Kore Yolu" adında bir gazete çıkarıldığını yazmaktadır (Yazıcı, 1963). Oysa görüştüğümüz gazilerden hiçbiri seyahat esnasında kendilerine savaş ve askerlikle ilgili herhangi bir eğitimin verilmediğini, söylemişlerdir. Diğer taraftan görüşülen gazilerin hepsi gemi yolculuğunun yorucu ve uzun olmasından yakınmışlardır. Öte yandan yukarıda da belirtildiği gibi görüşülen gazilerden birisi dışında hiçbiri okuma yazma bilmemektedir. Balinalar, köpek balıkları eşliğinde; deniz tutması, fazla titiz Amerikan askerleri, sıcak ve deniz yolculuğunun ve olası deniz kazalarının gerektirdiği eğitimlerle geçen uzun gemi yolculuğu, hayatında ilk defa gemi gören Türk askerine oldukça ilginç gelmiştir. Hiçbiri yüzme bilmemelerine rağmen oldukça uzun süreli bir yolculuğa çıkan gazilerin gemi yolculuğuyla ilgili hatırladıkları ve deneyimledikleri gemi yolculuğuna ve kendi yaşanmışlıklarına özgüdür.

EXTENDED ABSTRACT

A Qualitative Study on Korean War Ghazis: Korean Ghazis War from Merzifon

*

Nazan Kahraman
Amasya University

Korean war is the first Worldwide close combat in cold war era and the first war that Turkey sent troops away from her borders. Turkey guaranteed her membership in NATO by decision on sending troops on behalf of South Korea and wanted to present her anti -USSR and pro -American stand. On the other hand, Democratic Party government took the decision of participating in the war without consulting Turkish Grand National Assembly. Well, such an important decision was taken by a limited number of members in a very short while. So that, Korean War is very important for Turkey both in terms of internal and foreign policy. But, the meaning of Korean War for the public and especially for the participant individuals is more important. The meaning and the scale of the war was restored by mis presentation by the government and the press that the war was not only between Southern and Northern Korea but between communism and democracy on behalf of USSR and USA and Turkey's role was to rescue peace in the World. Volunteer campaigns for the war, crowded farewell for the soldiers on the way for Korea, composition of marches for Korea, support from the press in the headlines were enough to maintain a union in the society. It is worth to elaborate the situation of the Turkish army, which went for an unknown country for a war without recognizing the main purpose.

This research was conducted from this point of view to learn knowledge, idea and experiences of the rescuers of the war in Korea, who returned homeland with "ghazi" title. The sample of the survey is composed of 7 Korean Ghazi, who live in Amasya province Merzifon District. Qualified research method was used to present the knowledge and recognition level of ghazis about Korean War (Yıldırım and Şimşek, 2015, p.45). Face to face interview was used as Data collection method so as a deep communication was ensured. Data was collected through interview forms to collect similar types of information about the war from all participants in the scope of this research

(Patton, 1987). The interviews were conducted between September-October 2017 in the houses of ghazis. The family members were participated as witnesses with the motive that they might also tell about the deeds of their elder parents since the ghazis are very old. This situation sometimes caused the interviews lengthen out as being the hardest component of this research.

The 3 of the ghazis, whom are interviewed within the framework of the research, identified their job as farmers before they went to war, 1 one them was official soldier, 1 of them was worker, and 1 of them was a weaver. None of them were literate when they went to war. One of the most significant aspects of the research was that all the soldiers were assigned except one volunteer. Another finding was that all ghazis recognized the war when they received official order and had no knowledge about the Korean war beforehand. Another finding was a long and difficult voyage with American soldiers and their extremely different experience. One of the most significant binding is their fear of distinction of the "enemy" in the war zone. Because the ghazis met with Far Eastern people at first time in their life and they felt insecurity since Chinese, Southern and Northern Korean people look like each other. Another proof is that the ghazis went back home alive.

The most important result of the research is that the "volunteerism" issue, which was often expressed in the press, was never the case for none of the interviewed ghazis except one of them. Another result is that the ghazis interviewed did not share the objective of "rescuing the peace in the world" Besides that the ghazis did not elaborate the war as between communism and democracy since they did not know about the parties. Another important result of the research is that the interviewed ghazis had no knowledge about the war. Since they were illiterate, they did not read the newspapers, nor they had no idea about the radio, which was the most important mass media tools in that period. It is considerable that the interviewed ghazis regretted from using concepts like "left", "socialism" and "communism" and they did not answer related questions.

The findings of this research, which was aimed at rereading Korean War, which occurred long ago, on behalf of the direct witnesses is different from similar studies. Most of the studies in the literature elaborates Korean ghazis dramatically around the concept of heroism. Fixing the heroism of Turkish soldiers in Korean war as reason of foreign policy victory may prevent reading of the war with its all dimensions.

Kaynakça / References

- Adıvar, A. (1950, 2 Eylül). Bir buçuk asırdan beri. *Akşam*, s.1.
- Altun, İ. (2010). Hz. Peygamber'in şehit aileleriyle münasebetleri. *EKEV Akademi Dergisi*, 14(44), 227-246.
- Atılğan, G. (2007). *Behice Boran, öğretim üyesi, siyasetçi, kuramcı*. İstanbul: Yordam Yayınları
- Aydemir, Ş. S. (1993). *Menderes'in dramı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Aydın Tarihi, (1950, Haziran). 199, s.112-115
- Aziz, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. Ankara: Nobel.
- Birleşmiş Milletler Fiilen Müdahalede Bulunacak.(1950,29 Haziran). *Hürriyet*, 4
- Can, A. (2015). Kur'ân ve yeni ahit'e göre şehitlik. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 1035-1048.
- Denizli, A. (1993). Türk Tugaylarının Kore zaferi ve Somali'deki birliğimiz. *Gaziler Dergisi*, 7(47), 6-7
- Denizli, A. (2015). *Kore gazisi Kilisli Yüzbaşı Kâmil Celkan'ın hayatı ve kahramanlıkları 1950-1951*. Ankara: Pelikan.
- Eken, Y. (2009). Kore savaşlarında Wegas muharebeleri. *Gaziler*, 22(11), 23-24
- Erhan, Ç. (1996). "Avrupa'nın intiharı" ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında temel sorunlar. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Dergisi*, 51(1-4), 259-273
- Erim, N. (1950, 27 Ekim). Yakışsız muameleler. *Ulus*, s.1-4
- Erkilet, H., Hüsnü, Bıykoğlu, H., ve Arun, H. (1975). *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)*, Ankara: T.C. Genel Kurmay Başkanlığı.
- Erkin, F. C. (1993). *Dışişlerinde 34 yıl*. Ankara: TTK Basımevi.
- Faik, B. (2001). *Matbuat basın derkeen... Medya*, İstanbul: Doğan Kitap.
- Fenik, M. F. (1950, 1 Temmuz). Türkiye'nin dünya barışına hürmeti, *Zafer*, s.1
- Haytoğlu, E. (2002). Kore Savaşı ve Denizli Kore şehitleri ile gazileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(11), 76-115
- İkinci Truman Doktrini. (1950, 25 Temmuz). *Akşam*, s.1
- Kafadar, C. (1996). *İslam Ansiklopedisi, "Gaza" maddesi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 443-445.
- Kaplan, M. (1952).İki destan ve iki insan tipi.*Türk dili ve edebiyatı dergisi*, 4(4),399-417
- Karacan, A. N. (1950, 4 Ağustos). *Eğer akılları olsaydı*, *Milliyet*, s. 1
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kore Harbi'nde tek çıkar yol. (1950, 21 Temmuz). *Cumhuriyet*, s.1-3
- Kore Savaşında Türk askeri. (2013). *Gaziler*. 27(129), 3-5

- Kore’de askeri vaziyet vahim. (1950, 27 Haziran). *Hürriyet*, 4.
- Kurt, H. (2012). İslam inancına göre şehitlik. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16(1),189-220.
- Mardin, Ş. (2006). *Yeni Osmanlı düşüncesinin doğuşu*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mardin, Ş. (2007). *Din ve ideoloji*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- McCracken, G. (1998). *The long interview*. London: Sage Publications.
- Mehmetefendioğlu, A. (2011). Bir kutup yıldızının hikâyesi savaşta asker, barışta elçi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 10(22), 189-209.
- New York’ta Kore Anıtı. (1990, 20 Temmuz). *Milliyet*. 10
- Oğuz, A. (2012). Sözlü tarih çerçevesinde Kore gazilerinin Kore savaşıyla ilgili hatıraları, *Milli Folklor*, 24(94), 123-136
- Öke, M. K. (1990). *Unutulan savaşın kronolojisi: Kore, 1950-1953*. İstanbul Boğaziçi Yayınları.
- Oran, B. (2001). *Türk dış politikası*. İstanbul: İletişim yayınları
- Örnek, N. C. (2013). Cepheden mektup bekleyen ülke: Kore Savaşının toplumsal etkileri, Tuğlan M. A. (der) *Kore Savaşı uzak savaşın askerleri*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi, 117-136.
- Pulur, H. (1990, 26 Ağustos). Ne verirsen elinle, *Milliyet*, s.3.
- Rodinson, M. (2003). *İslam’ın mirası*. İstanbul: Pınar.
- Sadak, N. (1950, 7 Temmuz). İçerde ve dışarda: önümüzdeki yıllar. *Akşam*, s.1
- Sander, O. (1994). *Siyasi tarih-2. Cilt (1918-1994)*, Ankara: İmge.
- Sargın, N. (2005). *Davalar-Savunmalar Cezaevi Anıları*. İstanbul: TÜSTAV.
- TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, Toplantı 1, c. 2, (Kasım 1950): 10. <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d09/c002/-tbmm09002001.pdf> (Erişim 24.09.2018)
- TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, Toplantı 15, c 1, (Haziran 1950):310-312 <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d09/c001/-tbmm09001015.pdf> (Erişim 24.09.2018)
- Türk askerinin Kore’den çekilmesi. (2014). *Gaziler*. 30 (130), 8-12
- Yalman, A. E. (1997). *Yakın tarihte gördüklerim ve geçirdiklerim (II. Cilt)*. İstanbul: Pera Turizm ve Ticaret AŞ.
- Yaman, A. E. (2005). Kore Savaşı’nın Türk kamuoyuna yansıması. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 37-38, 231-245
- Yazıcı, T. (1963). *Kore birinci Türk tugayında hatıralarım*. İstanbul: Ülkü Basımevi.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yıldız, Ö. Doğramacı, H. (2014). Muğla-Milas Kore Gazilerinin anıları ışığında Kore Savaşı üzerine bir değerlendirme. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(17), 545-570.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Kahraman, N. (2020). Kore gazileri üzerine nitel bir çalışma: Merzifonlu Kore gazileri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(25), xxx-xxx. DOI: 10.26466/opus.642103.